

ÇİN

ÜLKE RAPORU

2017

ÇİN ÜLKE RAPORU

2017

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Çin Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao; güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur. Çin'in toplam kara sınırları uzunluğu 20 000 km'den fazladır.

Çin'in doğusunda Doğu Çin Denizi ve güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer almaktadır. Çin ankarasının toplam sahil uzunluğu 18 000 km'den fazladır.

Siyasi ve İdari Yapı

1 Ekim 1949 tarihinde kurulan ÇHC'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hakimidir. ÇKP 1921 yılında kurulmuştur ve 86 milyonu aşkın üyesi bulunmaktadır. Parti devletle bütünleşmiş olup, devlet politikası Parti vasıtasıyla uygulanmaktadır. ÇKP'nin Genel Sekreteri aynı zamanda Devlet Başkanı'dır.

ÇHC'nin bugünkü Anayasası 1982 yılında onaylanmıştır. Anayasa'ya göre devletin merkez organları; Ulusal Halk Kongresi (UHK), ÇHC Devlet Başkanlığı, Devlet Konseyi, Merkezi Askeri Komisyon, Yüksek Mahkeme ve Başsavcılıktır.

Ulusal Halk Kongresi (Meclis) üyeleri ÇKP tarafından seçilen temsilcilerden oluşmaktadır. Genel seçim uygulaması yoktur.

Devlet Konseyi (hükümet), devlet idaresinin ve yürütme erkinin en üst organıdır. Hükümet işlerini Devlet Konseyi takip etmektedir. Devlet Konseyi 4 Başbakan Yardımcısı, 4 Konsey üyesi, 25 Bakan'dan oluşmakta ve başında Başbakan bulunmaktadır. Devlet Konseyi, idari mevzuata ilişkin yasama işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Ekonomiyi ve diplomatik ilişkileri yönetir ve toplumsal konuları ele alır. Başbakan, Devlet Başkanı tarafından atanır ve görevinden alınır.

Ayrıca, ÇKP liderliğinde siyasi danışma ve istişarelerin yapıldığı "Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı" (ÇHSDK) adlı bir mekanizma da mevcuttur.

Devlet yönetiminin en yetkili organı ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı olan Politbüro Daimi Komitesi'dir. Daimi Komite, Hükümetin de üzerinde bir kurum olup, ülkeyi ilgilendiren önemli konularda son söz sahibidir. Yedi üyeden oluşan Daimi Komite'nin başkanı Devlet Başkanı Xi Jinping'dir. Başbakan da Komitenin üyeleri arasındadır. Tüm üyeleri devlet lideri olarak kabul edilmektedir. ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping, 17 Mart 2013 tarihinde göreve başlamıştır.

Çin’de meclisin görevi daha çok temsilidir. Ulusal Halk Kongresi (UHK) adı verilen meclisin üyeleri halk tarafından değil, ÇKP tarafından belirlenmektedir. Üyelerin seçiminde geniş tabanlı temsiliyet gözetilmektedir. UHK yılda bir kez Mart ayında toplanmakta ve Hükümet programını ve ihtiyaca göre hazırlanan yeni yasaları onaylamaktadır. Onay işlemi UHK’nın 2987 üyesinin onayıyla neticelenmektedir.

Çin idari olarak, 23 eyalet, 5 özerk bölge ve 4 belediye’ye ayrılmıştır. Ancak bu yapıların hepsi eyalet seviyesindedir. Ülkede Tayvan’ı 23. Eyalet olarak kabul edilmektedir.

Eyaletler: Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hainan, Hebei, Heilongjiang, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Jilin, Liaoning, Qinghai, Shaanxi, Shandong, Shanxi, Sichuan, Yunnan, Zhejiang; Tayvan

Özerk Bölgeler: Guangxi, Nei Mongol (Inner Mongolia), Ningxia, Uygur (Xinjiang Uygur), Xizang (Tibet)

Belediyeler: Pekin (Beijing) , Chongqing, Shanghai, Tianjin

Hong Kong ve **Macau** ise özel idari bölgelerdir.

Kaynak: T.C. Dışişleri Bakanlığı, CIA, Fact Book,2017

Nüfus ve İşgücü Yapısı

2016 yılı rakamlarına göre ülke nüfusu 1,37 milyara ulaşmıştır. 21. yy ortalarına kadar nüfusun artmaya devam edeceği ve 1,6 milyar civarında dengeleneceği beklenmektedir. Uygulanan politikalar sonucunda nüfus azalarak da olsa artmaya devam etmektedir. Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. Nüfusun %91,6’sı Han kökenli Çinliler, %16,7’sini ise aralarında Uygurların da bulunduğu diğer azınlıklar oluşturmaktadır. Ailelerin tek çocuk sahibi olmaları teşvik edilmektedir. Yüksek nüfus, Çin için en büyük sorunlardan birisini teşkil etmenin yanı sıra, büyük bir ekonomik güç kaynağı olma niteliğindedir.

Gelecek 10 yıl içinde yaklaşık 70 milyon kişinin iş gücüne katılacağı öngörülmüştür. Bu kitlenin yarattığı baskının, yüksek büyüme oranlarını önümüzdeki dönemde de zorunlu kılacağı düşünülmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Çin, maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Aralarında demir, demir alaşımlı metal cevherleri, fosfat, tungsten, molibden ve titanyumun bulunduğu yaklaşık 17 maden ve mineral türünde dünya lideri konumunda bulunmaktadır. Bu arada Çin, uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan

madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır. Rusya ve Kanada'dan sonra yüzölçümü en geniş ülke olan Çin Halk Cumhuriyeti, sahip olduğu hidroelektrik güç potansiyeli ve kömür rezervleri açısından da dünya birincisidir. Ancak üretilen kömürün kalitesi düşüktür. Yer yer karşılaşılan enerji darboğazları ülke ekonomik gelişmesinin en önemli engellerinden biri olarak görülmektedir. Hali hazırda toplam enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Çin önemli bir ham petrol ithalatçısıdır.

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Bu konuda geniş kapsamlı bir çalışma 1995 yılında başlatılmıştır. Bu tarihten önce 1991 yılında telif haklarını yürürlüğe sokan bir kanun ile 1993 yılında patent kanunu işlerlik kazanmıştır. Böylece fikri mülkiyet hakları korsanlığı yapılan alanlarda ortak yatırımlara gidilmesi konusunda bir esneklik yaratılmıştır. Ancak bu durum uluslararası alanda önemli bir şikayet konusu olmaya devam etmektedir.

Özel olarak telif hakları konusunda karşılaşılan sorunlar önce Ulusal Telif Hakları İdaresi nezdinde çözümlenmeye çalışılmaktadır. Sonuç alınmadığı takdirde Çin mahkemelerine başvurulabilir. Halen Pekin, Şanghay ve Guangzhou kentlerinde özel fikri mülkiyet hakları mahkemeleri kurulmuş durumdadır.

Dağıtım Kanalları

Çin pazarına ihracat yapmak isteyen firmaların önünde iki temel seçenek bulunmaktadır. Çinli ticaret firmaları veya aracılar ile temas kurmak ve bir temsilcilik bürosu yoluyla kendi satışlarını düzenlemek. Çin'de bir aracı bulmak çok kolay olmayan bir işlemdir. Zira ithalat/ihracat yetkisi ile yeterli pazar tecrübesinin birlikte bulunduğu aracılar bulmak zordur. Yabancı firmaların doğrudan Çin pazarında ticarete katılmaları yasaktır. Bu firmaların yalnızca Çin'de yaptıkları üretimin belli bir kısmını pazarlama hakları vardır. Çin dahilinde dış ticaret faaliyetinde bulunan Çinli firmalar özel izne sahip olmak zorundadır.

Son zamanlarda ortaya çıkan çok sayıda yerel satış aracılığı, büyük ticaret firmaları yanında faaliyet göstermekte ve iç dağıtım ve pazarlama işlemlerini takip etmektedir. Ancak bunların ithalat/ihracat yapma yetkisi bulunmayabilmektedir.

Çin pazarına girmenin bir başka yolu, bu pazara teknoloji transferi yapmak veya buna dair söz vermektir. Böylesi bir teknoloji transferinin gelecekte Çinli rakipler doğuracağı düşünüldüğünden, çoğu firma gelecekte teknolojisini yenileme sözü vererek lisans elde etmeyi seçmektedir.

Büyüklüğü ile göz kamaştırıcı bir piyasa olan Çin pazarında yer edinmek ve

dağıtım kanalları oluşturmak isteyen yabancı firmaların sıklıkla kullandığı bir yol olarak franchising gittikçe önem kazanmaktadır. Çin İç Ticaret Bakanlığı'nın bu uygulamadan memnun olduğu ve franchising uygulamalarının gelecekte daha da geliştirileceği dile getirilmektedir. Henüz bağımsız bir franchising yasası çıkarılmamıştır. Ancak yabancı firmalar çeşitli franchising metodlarını kullanarak çok yönlü dağıtım kanalları oluşturmaktadır.

Çin perakende pazarında giderek artan sayıda yabancı firma ortak yatırımlar yoluyla yer almaktadır. Çin, halen deneme bazında 15 kadar ortak girişime perakende mağazası açma ve ithalat/ihracat yapma yetkisi tanımıştır. Bu uygulamanın genişletilmesi beklenmektedir.

Bir temsilcilik bürosu açmak, yapılan işin kontrolünün Çinli ortakların eline geçmesini önleyen ve böylece yabancılara avantaj sağlayan bir uygulamadır. Bu şekilde pazara girilmesi sayesinde yabancı firma, satış ekibi üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmakta ve teknik uzman ekibini en verimli şekilde kullanabilmektedir.

Ayrıca farklı bölgelerde farklı pazar ve ticaret gelenekleri oluşmuş olduğundan birden fazla temsilci/firma ile çalışmanın uygun olabileceği düşünülmektedir.

Çin pazarında başarı elde etmek için Çinli partnerin önemi oldukça büyüktür. İyi bir partner, komünist yönetimin alışkanlıklarından kurtulamamış, bürokratik zihniyetli devlet yetkilileriyle kurulacak ilişkiler sayesinde engellerin daha kolay aşılmasını sağlayabilecektir. Ayrıca partnerin amacının iç pazarda yer elde etmek olmasına ve kolay yoldan Çin'den ihracat yoluyla döviz kazanmak olmamasına dikkat edilmelidir.

Tüketici Tercihleri

Çin pazarının önemli bir özelliği olarak, malların pazarlanması konusunda kişisel ilişkilerin büyük öneme sahip olduğu bilinmektedir. Gerek tüketiciler, gerekse aracı durumunda olan kişiler açısından tanıdık kişilerle alışveriş yapmak ve onların ürünlerini tercih etmek önemli bir kültür faktörüdür. Tüketici ile firma arasında reklamlar aracılığıyla tanışıklık kurulması bu bakımdan da önem kazanmaktadır.

Çin'in son yıllardaki tüketici eğilimlerinde etkileyen en önemli faktörlerden biri sayıları 200 milyonu bulan üst gelir grubundaki tüketicilerdir. 1,3 milyar nüfusa sahip Çin'de 400 milyon Çinlinin kişi başına düşen yıllık geliri satın alma gücü paritesine göre 8 bin \$'dır. Bu kesimin gelirlerinin önümüzdeki 5 yılda da her yıl ortalama % 16 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Çin'de özellikle bu kesimdeki tüketim eğilimlerinde tutumluluktan hedonizme(hazcılık) geçiş görülmektedir. Lüks yaşam biçimi eskiden yolsuzluk, çöküş ve eşitsizlik anlamına gelirken şimdilerde bireyin karakteristik özelliklerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Çinliler eskiden sosyal yaşamda kendi aidiyetlerini gayrimenkul ve araçlarla kanıtlarken bu listeye artık hazır giyim ve mücevherat da eklenmiştir. Kısacası, lüks tüketim artık zenginliğin ve sosyal statünün bir göstergesi olarak sayıldığından bir bireyin maddi durumunda ani bir yükseliş olduğunda onun lüks harcama yapması birey için gayet normal bir ihtiyaç olarak görülmeye başlamıştır. Morgan Stanley uzmanlarından Claire Kent de bu değişimi şu sözleriyle desteklemiştir: “Çinliler lüks tüketim için doğmuşlardır. Çin’de sınıf atlamak lüks tüketimi beraberinde getirir.” Bahse konu gelir grubunun tükettiği ürünler hem kalite olarak hem de fiyat olarak ABD ve Avrupa’daki benzerleriyle aynı göstergelere sahiptir. Diğer taraftan, uluslararası şirketler/markaların bu pazara hakimiyeti her geçen gün artmaktadır. Çin’de bu yüksek gelirli kesim dünya çapında tanınan ve büyük saygınlığa sahip yabancı markaları tercih ederken, orta gelirli kesim Hong Konglu markaları tercih etmektedir.

Çin’deki tüketici eğilimlerini belirleyen en önemli faktörlerden bir diğeri ise genç nüfustur. Bu hedef kitle; savurgan, genç, iyi eğitilmiş, varlıklı, sosyal ve yeni ürünlere ilgilidir. Bu gençler zengin gruptan olmamalarına rağmen bu sınıftakiler gibi lüks harcama yapabilmektedirler. Örneğin, bu gruptakiler en zengin gruptakiler gibi çok ünlü bir markanın sattığı çantaya 700 \$ bütçe ayıramamakla beraber daha az tanınır bir markaya 270 \$ ayırarak psikolojik tatmin sağlayabilmektedirler. Bu alışkanlık marka bağımlılığını ikinci plana itmiştir. Geçtiğimiz yıllarda bu genç kesim için marka isminden ziyade, moda uygun ve yenilikçi ürünlerin yanı sıra fiyatı uygun ürünler birinci tercih sebebi olmuştur. Bu açıdan son moda ürünlerde gençlerin karşılayabileceği fiyatlardaki ürünlerle pazara girmek önem arz etmektedir. Bu paralelde Çinli gençlerin modayı yakından takip edip yeni trendlere oldukça hızlı bir şekilde uyum sağladıkları ve tüketim alışkanlıklarını bu doğrultuda geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Bahse konu gençlerin alım davranışlarının değişken olduğu ve bunun devamlı takip edilmesi gerektiğinin farkına varılmalıdır. Bu açıdan Çin pazarına girecek firmaların bu genç tüketicilerin satın alma davranışlarını rakiplerinden daha hızlı yakalayıp daha verimli ve dinamik bir pazar bilincine sahip olmaları gerekmektedir. Çinli gençlerin bir diğer önemli özelliği ise başkasında olmayı giyme ve kendine özgü bir giyim tarzı oluşturma güdüsüne sahip olmalarıdır. Bu alanda gerekli stratejik yaklaşımlar sergilenirse genç tüketicilerin en çok tercih ettiği markalardan birisi olmak hiç de zor olmayacaktır.

Son yıllardaki eğilimlerde görülen değişimlere rağmen tüketim malları açısından temel belirleyicilerden birisi halen ürünün fiyatıdır. Çin’de, gittikçe büyüyen ve yüksek fiyatlı statü ürünlerini almaya gücü yetebilen bir orta sınıf bulunmaktadır. Ancak çoğu Çinli tüketici, fiyatlar konusunda hala çok hassastır ve ucuz ürünü seçmektedir. Bazı durumlarda satış sonrası hizmet ve oldukça yüksek ürün kalitesi gibi etkenlerin fiyat faktörünün önüne geçtiği görülse de, çoğu ürün için temel belirleyici fiyat olmaktadır.

Yabancı ürünleri ilgilendiren ve tüketici tercihlerini etkileyen önemli bir dezavantaj, bu ürünler için yabancıların satış sonrası ve destek hizmetleri verememeleridir. Bu durumda yabancı firmaların Çinli ortak bulması ve bu kişileri satış sonrası ve destek hizmetleri için kullanmaları gerekmektedir. Ne var ki, pek çok yabancı firma, bu yolla sağlanan hizmetler üzerinde yeterli kontrol sağlanamadığını ve tüketicinin güvenini kayb ettiklerini belirtmektedir. Sözleşme yapılan servis kurumlarının yeterli hizmeti vermesi Çin’li tüketicilerin tercihlerini doğrudan etkileyebilecektir.

Reklam ve Promosyon

Gerek geniş kitleyi hedef alan, gerekse spesifik bir sanayi alanındaki müşteriye kapsayan reklamların Çin pazarındaki potansiyel müşteriler üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Muhtemel reklam araçları arasında yayınlar, radyo, televizyon, billboard, sponsorluk gibi araçlar kullanılabilir. Ülkede Çin ya da yabancı kaynaklı pek çok reklam kuruluşu mevcuttur. Reklam politikaları devlet tarafından belirlenmektedir. “En yüksek düzey, en iyi” gibi ifadelerin reklamlarda kullanılması kesinlikle yasaktır. Ayrıca ticaret sergileri ve fuarlar Çin’de yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çin’de tüketici eğilimlerini yönlendirmede en önemli araçlardan biri promosyondur. Promosyon sadece stokları eritmek için değil satış psikolojisi olarak da kullanılmaktadır. Yapılan araştırmalarda Çinlilerin en son kıyafet satın alışlarının sebepleri olarak; mevsim geçişlerinde (% 35), tatil için(% 28), yeni ürün(% 23), iyi hizmet ve davranış sonucu(% 9), outlet ürünü (% 6) olarak belirlenmiştir. Mevsim geçişlerinde ve tatil dönemlerinde en çok promosyonun yapıldığı düşünüldüğünde yaklaşık her üç Çinliden ikisinin promosyon dönemlerinde kıyafet satın aldığı görülmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Hali hazırda yürürlükte olan yasalara göre ürünler belli standartları karşılamak zorundadırlar. Standartlara göre kalite belgesi verilen bir ürün üzerine güvenlik etiketi yapıştırılmaktadır. Kullanılan standartların kodları, seri numaraları ve isimleri ürün üzerine basılmış veya teknik kullanım kılavuzu ile ambalaj üzerine yazılmış olmalıdır.

Çin pazarında satılan tüm ürünler üzerinde Çince olarak; Ürün ismi, üretici ismi, adresi, temel katkı maddeleri ile bunların miktar ve özellikleri ile birlikte, satış ve kullanım için ayrı ayrı üretim ve son kullanma tarihleri, ürünün yanlış kullanımını önlemeye yönelik ve buna bağlı tehlikeleri kapsayan açıklayıcı uyarılar, uygun taşıma ve depolama ile ilgili talimatlar yer almalıdır. Ayrıca ithal edilen gıda ürünleri üzerinde ürünün güvenli olduğunu gösterecek lazer stiker bulunması istenmektedir.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Çin’de iş yapan yabancıların, bir anlaşmazlığın çözümü için başvurabilecekleri üç temel yol bulunmaktadır: Arabuluculuk, ticaret hukukuna tabi davalar ve tahkim.

Tahkim (arbitration)

Yukarıda sayılan yollar arasında en çok başvurulan yöntemdir. Uluslararası ticaret işlemleri ve taşımacılık konularındaki sorunlar için kullanılan tahkim yöntemi, anlaşmazlığın taraflarından birisi farklı ülkeye mensup olduğu, ya da yabancı menfaatler söz konusu olduğu durumlarda geçerli olmaktadır. Örneğin taraflardan birisi Çinli, diğeri Türk ise ve bu kişilerin iş yaptıkları esas ülkeleri Çin ve Türkiye ise bu yöneme başvurulabilecektir.

Uluslararası ekonomik ve ticari ilişkilerden doğan anlaşmazlıkların çözümü ile ilgilenen, başvurulabilecek tahkim kurumlarından birisi, Çin Uluslararası Ekonomik ve Ticari Tahkim Komisyonu’dur. Özellikle denizcilik konularını kapsayan anlaşmazlıklarla ilgilenen kurum ise Çin Denizcilik Tahkim Komisyonu adını alır. Aşağıda bu kurumun İngilizce adı, adresi, telefon ve faksları verilmiştir.

China International Economic and Trade (Maritime) Arbitration Commission
6, Beisanhuan E. Road, Beijing, China
Postcode:100028
Tel: (8610) 64664433- 64677395
Faks: (8610) 64677335

Çin pazarında teknoloji lisansı almak, temsilcilik bürosu açmak gibi tüm işlemler Çin yasalarına göre işlediğinden, hukuki yardım almak bir zorunluluk olmaktadır. Gerektiğinde yararlanılabilecek avukatlık, muhasebe ve danışmanlık hizmetleri henüz gelişme aşamasındadır. Halen yabancı avukatların Çin’de faaliyeti mümkün değildir. Ancak uzun yılların Çin tecrübesine sahip kimi batılı hukuk firmaları son derece yararlı olabilmektedir. Muhasebe kuruluşları da özellikle vergi konularında fizibilite çalışmaları ve muhasebe sistemlerinin hazırlanmasında hizmet sunmaktadır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Global kriz yük taşımacılığını da etkilemiş bulunmaktadır. Bu çerçevede:

- Kuru yük taşımacılığı mal talebinin yavaşlamasından etkilenmiştir.
- Konteynır taşımacılığı daha az zarar görse de, Çin’in ihracatı ile paralel bir seyir izlemektedir.

Özellikle kuru yük taşımacılığı Çin'in mal ve hammadde talebi nedeniyle son yıllarda önemli bir büyüme göstermiş idi. Bu dönemde; örneğin Çin'in çelik tüketimi nedeniyle dünya'da demir cevheri yükünün yaklaşık %50'si Çin'e yönelmiştir.

Çin'in ithal talebi dünya deniz taşımacılığı sektörünün büyüme eğilimine girmesine yol açmıştır. Bu durum sektörde yeni yatırımların yapılması ile birlikte navlun fiyatlarının yükselmesine de yol açmıştır.

Ancak ABD'de başlayarak Avrupa ve diğer bölgelere yayılan küresel kriz mal talebini azaltmıştır. Özellikle inşaat ve otomobil sektörlerindeki düşüş, bağlantılı sektörlerde de zincirleme etkiler yaparak kuru yük taşımacılığına konu olan malların talebini önemli ölçüde azaltmıştır. Olimpiyat sonrası Çin ekonomisinin yavaşlaması da durumu kötüleştirmiştir.

Çin'in kuru yük taşımacılığında önemli bir paya sahip olan demir cevherinin Brezilya'dan olan alımını askıya alması sonucu Brezilya-ÇİN hattında taşıma hacminin daralmasıyla boşa çıkan gemi sayısı görece artmıştır. Özetle Çin'in ve global krizden etkilenen diğer ülkelerin ithalatında yaşanan daralma dünya deniz taşımacılığının global krizden dolayı da olsa etkilenmesine yol açmıştır.

Kamu İhaleleri

Çin ekonomik sisteminde devletin belirleyici rolünün sürdürülmesi hedeflenmektedir. Önemli altyapı ve benzeri projeler yıllar öncesinden planlanmaktadır. Normalde oldukça pahalıya mal olan bu projeler ile birlikte DTÖ'nün Devlet Satın Alımları Anlaşmalarına (GPA) dahil olmasının Çin için bir avantaj olduğu söylenebilir. Çin'in GPA'ya dahil olması bu alandaki uygulamaların daha sağlam ve tarafsız bir hale gelmesi açısından da avantajlı görülmektedir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

İşçi ücretlerinin artık düşük olmaması ve gelişmiş ülkelere gelen ihracat talebinin azalmaya başlaması Çin'de doğrudan yabancı yatırımlarda azalış olabileceği tahminlerini doğurmaya başlamıştır. Fakat artan iç talep doğrudan yabancı yatırımları arttırıp olumsuz etkenleri pozitif çevirebilir.

Son yıllarda, Çin, ekonomik büyüme modelinde, niceliksel büyümeden kalite gelişimine yöneldikçe, Çinli firmalar yeni sektörlerle yatırım yapmaktadırlar. Bu yeni sektörlerin başlıcaları yüksek teknoloji, gıda, tarım, emlak ve hizmet sektörleridir. 2016 yılında, Çinli firmaların değer olarak yurtdışında gerçekleşen ilk 10 şirket satınalma ve birleşme işlemlerinde sadece 1 şirket satınalma ve birleşme işlemi, madencilik sektörüne yönelik olurken 5 yıl öncesinde söz konusu şirket

satınalma ve birleşmelerinin, 6'sı petrol ve doğalgaz ve 1 tanesi madencilik sektörüne yönelik olmuştur.

Son yıllarda, Çin'in yurtdışı yatırımlarındaki destinasyonların farklılaşması da göze çarpmaktadır. Yatırımlar, hammadde zengini gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş teknolojiye, markalara ve küresel dağıtım ağlarına erişim sağlamak için gelişmiş ülkelere kaymaktadır. 2010 yılında değer olarak en büyük 10 şirket satınalma ve birleşmelerinin yarısı gelişmiş ülkelerde gerçekleşirken 2016'da ise en büyük 10 şirket satınalma ve birleşmelerinin 9'u gelişmiş ülkelerde gerçekleşmiştir. Geçmişte, Çin'in büyük kamu şirketlerinin yurtdışı yatırımları dikkat çekerken son zamanlarda özel sektör firmalarının yurtdışı yatırımlarındaki iddialı yükseliş göze çarpmaktadır.

Perakende, lojistik ve finansal hizmetlerde yatırım yapmayı düşünen yabancı yatırımcılar diğer sektörlerde yatırım yapmayı düşünen yatırımcılara göre daha kararlı ve tedbirli olması gerekmektedir. Vergi kolaylıkları ve ucuz arazi teşviklerinden ziyade artık yeni düzenleyici engeller ve kısıtlamalar görülebilir. Devlet teşvik etmek istediği sektörlerde daha çok taviz vermeyi tercih etmeye başlayacaktır. Fakat bu tavır Çin hükümetinin yabancı yatırımlara sırtını döndüğü anlamına gelmemektedir. Aksine 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında alternatif enerji, biyoteknoloji, bilgi teknolojileri ve yüksek teknolojili üretim ekipmanları gibi sektörlerde yabancı yatırımlar da en az yerli yatırımlar kadar desteklenmektedir.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

UNCTAD 2017 Yatırım Raporuna göre Çin 2016 yılında yurt dışına yatır yapan ikinci ülke konumundadır. 2017 yılı için de en çok yatırımın yöneleceği ülkeler arasında ikinci konumda görülmektedir. Ayrıca ço uluslu şirketlerin merkezlerinin de en çok tercih ettiği ülkeler arasında yer almaktadır. Yatırımların yöneleceği ikinci sıradaki ülke olarak işaret edilmektedir. 2017 yılında Çin'in yurt dışı yatırım konusunda en çok yatırım yapması beklene ülkeler arasında olması beklenmektedir.

UNCTAD 2015 Dünya Yatırım Endeksi Raporu'na göre Çin dünyanın en büyük FDI talebini yaratan ülke olmakla birlikte 2015-17 döneminde çokuluslu şirketlerin küresel boyutta yaptıkları girişimlerde en büyük yatırım miktarını çeken ülke olmuştur. Çin'e 2015 yılında bir önceki yıla göre %6,4'lük artışla 135 milyar dolarlık bir FDI girişi yaşanmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar	2013	2014	2015
FDI Girişi (<i>milyon USD</i>)	123.911	128.500	135.610
FDI Stoğu (<i>million USD</i>)	956.793	1.085.293	1.220.903
FDI Girişi (% <i>f</i> GDP)	2,9	2,8	3,0
FDI Stock (% GDP)	10,1	10,4	11,1

Kaynak: UNCTAD

Yatırımcı Ülkeler	2015, %
Hong Kong	73,4
Singapur	5,5
Tayvan	3,5
G.Kore	3,2
Japonya	2,5
ABD	2,0
Almanya	1,2
Fransa	0,9

Kaynak: UNCTAD, Invest In China

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

Çin’de yatırım teşvikleri belirli ülkeler veya bölgeler bazında değil, genel olarak tercihli sektörler ve tercihli bölgeler/şehirler bazında düzenlenmekte ve mevcut ihtiyaçlar doğrultusunda revize edilmektedir. Örnekleme gerekirse, yeni tarım teknolojileri ve entegre tarımsal kalkınma, enerji, bazı ulaştırma alt sektörleri, özel hammadde projeleri ve yüksek teknoloji gibi sektörler desteklenmektedir. Bununla birlikte, eski teknoloji, çevreye ve enerji kullanımına duyarlı olmayan projeler, bazı ulaştırma alt sektörleri ile madencilik ve mineral sektörleri kısıtlı olarak desteklenmektedir. Öte yandan, yabancı yatırımcıların, askeri ve savunma alanlarında, çevreye duyarlı olmayan ve yoğun enerji tüketimine yönelik projelerde yatırım yapmalarına izin verilmemektedir.

Çin ticaret politikası gereği tarife ve tarife dışı engelleri uygulamaktadır. Tarife dışı engeller, merkezi ve bölgesel düzeyde Ekonomik ve Ticari Komisyon, Devlet Planlama Komisyonu ve Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bakanlığı (MOFTEC) tarafından yürütülmektedir.

Çin vergilerini kademeli olarak düşürmesine rağmen tarifeler genel görünüş itibarıyla yüksek bulunmaktadır. Burada temel amaç ithalatın kısıtlanması yolunda yerel endüstrilerin korunmasıdır. İthalat tarifeleri bu durumları ile ticari imkanları engelleyen başlıca unsur olmaktadır.

Çin’de 5 özel ekonomik bölge bulunmaktadır (SEZ) Shenzhen, Zhuhai, Shantou, Xiamen ve Hainan adası. SEZ’lerdeki firmalar bu bölgelerde kullanılmak üzere ithal edilen mallara ilişkin tarife indirimleri ve vergi avantajlarından yararlanmaktadır. Bu bölgelerde ithal edilen ürünler sadece bölge içinde kullanılıp iç piyasada satışa sunulamazlar.

Buna ek olarak 14 “Açık Kıyı Şehri” ve bölgesi, yabancı yatırım projelerine izinli ve yatırım teşvikleri vermekte, gerekli ekipman ve teknoloji ithalatına gümrüksüz giriş imkanı sağlamaktadır.

Ayrıca 14 kıyı şehrinde iç bölgelerdeki 16 ırmak kıyısı yerleşim yerine, 200 kadar Ekonomik ve Teknolojik Gelişme Bölgesi bulunmaktadır. Bu bölgeler yabancı yatırımcılar için çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır. Bilim Parkları ve Yüksek Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde ise özellikle yüksek teknoloji gerektiren aktiviteler için bazı imtiyazlar sunulmaktadır. Bu avantajlar arasında vergi imtiyazları, özel finansman, inşaat yardımı, hammaddeler için ithalat izni zorunluluğundan muafiyet sayılmaktadır.

Son olarak 3 Serbest Ticaret Alanı, 2 İhracat İşleme Bölgesi (EPZ) bulunmaktadır. Bu tür yerlerde ithalat her türlü vergiden muaf, iç piyasaya satış yasaktır. Anılan 2 ihracat işleme bölgesi serbest ticaret bölgelerine benzemektedir.

Çin’in DTÖ’ye girişi bütün bu uygulamalarının standart bir temele oturtulması ile yakından ilgili bulunmaktadır.

İthalat sırasında gümrüklerin şeffaflıktan yoksun olması temel problemlerden birisidir. Aynı ürün gümrük giriş kapısı itibarıyla farklı gümrük vergi oranlarına tabi olmakla kalmayıp, gümrük vergisinin pazarlık (görüşme) suretiyle belirlenmesi söz konusu olabilmektedir. Zira yerel otorite gümrük vergisini belirlemede esnekliğe sahip bulunmaktadır.

Dış ticaret yapan bütün kuruluşlar MOFTEC’in himayesi altındadır. Sadece MOFTEC tarafından izin verilen kuruluşlar dış ticaret yapabilir. İki resmi model mümkün olmaktadır: Dış ticaret yapma iznine sahip Dış Ticaret Şirketleri (FTC) ve Üretim Şirketleri.

Üretim Şirketleri kendi üretimlerini ihraç ve gerekli girdileri ithal edebilirler. Bu izin MOFTEC tarafından verilmektedir. İki tip şirket de tarifeler, kotalar, izinler ve döviz kuru itibarıyla FTC’ler gibi muamele görmektedir. Yabancı sermayeli (FIE) kuruluşlar da yerli satışlar ve ihracat açısından sadece kendi üretimleri ile

sınırlandırılmıştır. Bu kuruluşların tamamlayıcı ürünler ithal etmelerinde önemli sorunlar çıkmaktadır.

İthal edilen ürünlerin kontrolü devlet makamları tarafından yapılmaktadır. Herhangi bir bağımsız şirketin Çin limanlarında çalışmasına izin verilmemektedir. Anlaşmazlık halinde ihracatçının olayı tarafsız bir merciye havale etmesi mümkün olamamaktadır.

Dış ticaret yapma hakları devlet mülkiyeti Dış Ticaret şirketlerine aittir. (Ya da yabancı sermayeli olup üretimlerini ihraç etmek zorunda olanlara) Çin'de bireylerin dış ticaret yapması yasaklanmıştır.

Bu durum GATT Anlaşmasınının 11. Maddesinin ihlali anlamına gelmektedir. Zira DTÖ sistemin temel amacı bireylere ticaret yapabilme şansını verebilmektedir.

Ekim 1998'de, Ocak 1999'dan itibaren ihracatın özel sektöre açıldığı duyurulmuştur. Bu tarihten sonra dış ticaret yapma izni olan özel firma sayısında önemli bir artış kaydedilmiştir.

Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Türkiye-Çin Dış Ticaret Değerleri (Milyon Dolar)

Yıl	İhracat \$	İthalat \$	Hacim	Denge
2007	1.040	13.234	14.274	-12.195
2008	1.437	15.658	17.095	-14.221
2009	1.599	12.677	14.276	-11.077
2010	2.269	17.181	19.450	-14.912
2011	2.466	21.693	24.160	-19.227
2012	2.833	21.295	24.128	-18.462
2013	3.601	24.686	28.287	-21.085
2014	2.861	24.918	27.779	-22.057
2015	2.415	24.873	27.288	-22.459
2016	2.329	25.440	27.770	-23.111
2016*	1.561	19.364	20.925	-17.802
2017*	2.119	17.154	19.274	-15.035

Kaynak: Trade Map

(*) Ocak - Eylül Dönemi (9 Aylık)

**Tablo: Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)
İhracat**

GTİP	ÜRÜNLER	2014	2015	2016
2515	MERMER VE TRAVERTEN, EKOSİN, SU MERMERİ, KİREÇLİ TAŞLAR	825,0	726,0	728,1
2610	KROM CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	273,1	186,0	204,3
2616	KIYMETLİ METAL CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	134,7	114,7	126,6
2528	TABIİ BORATLAR VE BUNLARIN KONSANTRELERİ	117,4	108,3	104,7
2603	BAKIR CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	215,8	111,2	74,2
2607	KURŞUN CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	97,7	117,3	63,2
7202	FERRO ALYAJLAR	2,1	0,6	38,1
9018	TIPTA, CERRAHİDE, DIŞÇİLİKTE VE VETERİNERLİKTE KULLANILAN ALET VE CİHAZLAR	19,6	25,7	33,7
8403	MERKEZİ ISITMA KAZANLARI (84.02 POZİSYONUNDAKİLER HARİÇ)	37,2	28,2	33,5
7322	DEMİR VEYA ÇELİKTEN ELEKTRİKSİZ MERKEZİ ISITMAYA MAHSUS RADYATÖR, MOTORLU HAVA PÜSKÜRTÜCÜLER, BUNLAR	29,8	22,1	28,3
5702	DOKUNMUŞ HALILAR VE DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDELERDEN DİĞER YER KAPLAMALARI	49,5	27,2	23,3
3202	DEBAGATTE KULLANILAN SENTETİK ORGANİK VE ANORGANİK MADDELER VE MÜSTAHZARLAR	23,1	24,8	21,8
2008	TARİFENİN BAŞKA YERİNDE BELİRTİLMİYEN MEYVE VE YENİLEN DİĞER BİTKİ PARÇALARININ KONSERVELELERİ	10,9	17,8	19,6
2836	KARBONAT; PEROKSİKARBONAT; AMONYUM KARBOMAT İÇEREN TİCARİ AMONYUM KARBONAT	0,0	-	17,3
0802	DİĞER KABUKLU MEYVELER (TAZE/KURUTULMUŞ) (KABUĞU ÇIKARILMIŞ/SOYULMUŞ)	2,1	23,1	15,9
4302	DABAKLANMIŞ, APRELENMİŞ KÜRKLER	24,0	18,9	15,8

5902	NAYLON, POLİAMİD, POLİESTER VB.ESASLI İÇ VE DIŞ LASTİĞİ İÇİN MENSUCAT	3,6	10,7	14,5
5101	YÜN VE YAPAĞI (KARDESİZ/TARANMAMIŞ)	34,4	28,4	14,0
TOPLAM		2.861,1	2.414,8	2.329,4

İthalat

Tablo: Türkiye'nin Çin'den İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2013	2014	2015
8517	TELEFON CİHAZLARI, SES, GÖRÜNTÜ VEYA DİĞER BİLGİLERİ ALMAYA VEYA VERMEYE MAHSUS DİĞER CİHAZLAR	2.636,4	2.959,0	3.222,4
8541	DİYODLAR, TRANSİTÖRLER VB YARI İLETKEN TERTİBAT; IŞIK YAYAN DİYODLAR; MONTE EDİLMİŞ PİEZO ELEKTRİK	132,7	362,0	2.090,0
8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAK. BUNLARA AİT BİRİMLER; MANYETİK VEYA OPTİK OKUYUCULAR, VERİLERİ KODA DÖNÜŞT	1.802,0	1.394,1	1.125,9
8479	KENDİNE ÖZGÜ BİR FONKSİYONU OLAN DİĞER MAKİNALAR VE MEKANİK CİHAZLAR	101,5	121,9	626,6
5402	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	465,0	450,8	546,9
8529	SADECE VEYA ESAS İTİBARIYLA 85.25 İLA 85.28 POZİSYONLARINDA YER ALAN CİHAZLARA MAHSUS AKSAM VE PARÇA	561,8	464,7	382,8
9503	ÜÇ TEKERLEKLİ BİSİKLETLER, SKUTERLER, OYUNCAK BEBEKLER, DİĞER OYUNCAKLAR, KÜÇÜLTÜLMÜŞ MODELLER, BİLM	351,1	304,5	370,6
8708	KARAYOLU TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇA VE AKSESUARLAR	317,9	373,6	357,1
7207	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN YARI MAMULLER	72,1	510,9	316,3

8528	MONİTÖRLER VE PROJEKTÖRLER, TELEVİZYON ALICI CİHAZLARI	222,7	247,2	293,0
8414	HAVA VEYA VAKUM POMPALARI, HAVA VEYA DİĞER GAZ KOMPRESÖRLERİ, FANLAR, ASPIRATÖRÜ OLAN HAVALANDIRMAYA	278,2	278,0	284,4
8504	ELEKTRİK TRANSFORMATÖRLERİ, STATİK KONVERTÖRLER (ÖRNEĞİN; REDRESÖRLER) VE ENDÜKTÖRLER	318,1	310,0	281,3
8402	BUHAR KAZANLARI, KIZGIN SU KAZANLARI	29,5	188,3	266,7
6210	PLASTİK, KAÜÇUK SIVANMIŞ, EMDİRİLMİŞ ELYAFTAN HAZIR GIYİM EŞYASI	184,9	203,6	250,5
8481	BORULAR, KAZANLAR, TANKLAR, DEPOLAR VE BENZERİ DİĞER KAPLAR İÇİN MUSLUKLAR, VALFLER (VANALAR) VE BEN	231,3	224,0	250,5
9405	DİĞER AYDINLATMA CİHAZLARI, IŞIKLI PANOLAR, IŞIKLI TABELALARI VE BENZER EŞYA VE BU EŞYANIN AKSAM VE	427,2	391,3	242,9
8501	ELEKTRİK MOTORLARI VE JENERATÖRLER [ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİM (ELEKTROJEN) GRUPLARI HARİÇ]	216,3	227,0	213,7
3926	PLASTİKTEN DİĞER EŞYA	230,6	211,8	208,7
8443	BASKI YAPMAYA MAHSUS MAKİNALAR; KOPYALAMA VE FAKS MAKİNALARI; BUNLARIN AKSAM, PARÇA VE AKSESUARLARI	283,9	213,0	186,3
5504	SUNİ DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİŞ)	156,2	114,3	183,1
	TOPLAM	24.918,2	24.873,5	25.440,5

Kaynak: TradeMa

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ticari ilişkiler, 16 Temmuz 1974 tarihinde Pekin’de imzalanan Ticaret Anlaşması çerçevesinde yürütülmektedir. Söz konusu Anlaşmanın 6. Maddesi uyarınca, her yıl toplanması öngörülen Türkiye-Çin

Halk Cumhuriyeti Karma Ticaret Komitesi, 1978 ve 1981 yıllarında olmak üzere iki kez toplanmıştır. Adı geçen Komite, 19 Aralık 1981 tarihinde Pekin’de imzalanan Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde kurulan Karma Ekonomik Komite ile birleştirilmiş ve Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti Karma Ekonomik ve Ticari Komitesi adını almıştır.

Türk tarafı KEK Eşbaşkanlığı Ekonomi Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan, Çin tarafı eşbaşkanlığı ise Ticaret Bakanı Chen Deming tarafından yürütülmektedir.

Türkiye-Çin 16. Dönem Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısı 26-27 Eylül 2009 tarihlerinde Pekin’de gerçekleştirilmiştir. KEK Toplantısı ile eş zamanlı olarak Şangay’da İş Konseyi toplantısı gerçekleştirilmiştir.

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller		
Adı	İmza Tarihi	RG Tarih ve No’su
Ticaret Anlaşması	16.07.1974	08.01.1975-15112
Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	19.12.1981	16.02.1982-17607
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	13.11.1990	01.05.1994-21921
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	23.05.1995	30.12.1995-22863
DTM ile MOFTEC Arasında Ticari İstişare Mekanizması Kurulması Hakkında Mutabakat Zaptı	12.03.1999	12.09.2001-24521
Hayvan Sağlığı ve Karantina Anlaşması	24.01.2006	22.05.2009-27235
Türkiye-Çin 16. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	27.09.2009	
Altyapı, Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Protokolü	27.09.2009	
Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü ile ÇHC İthalat-İhracat Ticaret Bürosu Arasında İşbirliği Sağlanmasına Yönelik Protokol	16.04.2010	
Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliğinin Genişletilmesi ve Derinleştirilmesine İlişkin Çerçeve Anlaşması	27.09.2009 (parafe) 8.10.2010 (imza)	Uygun Bulma Kanunu 26.01.2012 28185
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Üçüncü Ülkelerde Altyapı İnşaatı ve Teknik Müşavirlik Alanlarında İşbirliğinin Artırılmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	8.10.2010	
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk	8.10.2010	

Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliği Orta ve Uzun Dönem Kalkınma Planı İçin Ortak Araştırma Başlatılmasına Yönelik Mutabakat Zaptı		
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Yeni İpekyolu Bağlantısı Ortak Çalışma Grubu Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	8.10.2010	
T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ile Çin Kalkınma Bankası Arasında Mali İşbirliği Çerçeve Anlaşması	21.02.2012	T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ile Çin Kalkınma Bankası Arasında Mali İşbirliği Çerçeve Anlaşması
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası Arasında Swap Anlaşması	21.02.2012	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası Arasında Swap Anlaşması
Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Kontrolü, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Türkiye'den Çin'e Gönderilen Tütünün Bitki Sağlığı Şartları Konusunda Protokol	21.02.2012	Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Kontrolü, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Türkiye'den Çin'e Gönderilen Tütünün Bitki Sağlığı Şartları Konusunda Protokol
BDDK ile Çin Bankacılık Düzenleme Komisyonu Arasında Sınır Ötesi Krizlere Müdahalede Bankacılık İşbirliği Protokolü	21.02.2012	BDDK ile Çin Bankacılık Düzenleme Komisyonu Arasında Sınır Ötesi Krizlere Müdahalede Bankacılık İşbirliği Protokolü

Dış Ticaret

Genel Durum

Tablo: Çin'in Yıllara Göre Dış Ticareti

Dış Ticaret Değerleri	2014	2015	2016
İhracat(Amerikan Doları)	2.342.292.696	2.273.468.224	2.097.637.172
İthalat(Amerikan Doları)	1,959,234,625	1.679.564.325	1.587.920.688
Dış Ticaret Hacmi (Amerikan Doları)	4,301,527,321	3.953.032.549	3.685.557.860
Dış Ticaret Dendesi (Amerikan Doları)	383.058.071	593.903.899	509.716.484
İhracatın İthalatı Karşılama Oran (%)	137,9	169,4	162,9

Kaynak: *ITC-Trade Map, 2017*

Çin'in Başlıca Ürünler İtibari ile İhracatı (Milyon \$)

GTİP NO.	Ürün Adı	2014	2015	2016
.	TOPLAM	2.342.293	2.273.468	2.097.637
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	195.292	212.570	201.365
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	163.425	137.211	125.006
8542	Elektronik entegre devreler	61.213	69.362	61.157
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	31.097	35.662	29.971
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	34.693	33.961	28.741
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	28.443	28.258	28.276
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	30.326	28.179	28.231
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	30.637	31.610	26.613
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	28.435	29.135	25.912
8473	84.69 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam-parça-aksesuarlar (kutu, kılıf vb)	31.229	28.854	25.856
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	27.122	28.202	24.923
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	25.497	25.877	24.833
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	27.743	26.341	24.318
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	23.586	23.644	21.867
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	26.459	24.510	21.405

8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	22.191	21.406	20.883
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	25.777	19.087	19.395
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	23.952	21.143	18.702
9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	14.135	15.664	18.383
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	19.326	18.805	18.324
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	17.915	20.374	17.776
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	21.033	19.719	17.628
3926	Plastikten diğer eşya	18.845	17.942	16.629
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	23.456	19.387	15.998
8518	Mikrofonlar ve mesnetleri, hoparlör, kulaklık, mikrofon-kulaklık setleri, ses frekansı yükseltici setleri, amplikatörler	14.937	15.773	14.989
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	14.266	13.782	13.831
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	15.213	14.546	13.442
8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	13.143	12.492	13.121
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	48.513	18.547	13.039
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	16.447	13.843	12.893
8534	Baskı devreler	13.838	14.022	12.810
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya	12.533	12.323	12.676

	mahsus davlumbazlar			
6404	Dış tabanı kauçuk, plastik, tabii veya terkip yoluyla elde edilen kösele ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden ayakkabı	11.945	12.916	12.465
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	14.412	14.205	12.462
8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ile 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	13.282	11.343	11.470
5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	11.524	11.385	11.413
7228	Diğer alaşımli çelikten çubuk ve profiller; alaşımli veya alaşımli çelikten sondaj işlerinde kullanılan içi boş çubuklar	12.000	12.940	11.192
9504	Eğlence merkezleri için oyun eşyası, bilardo, kumarhane için özel masalar ve otomatik bowling oyun ekipmanları vb	8.199	10.520	10.863
7210	Demir veya alaşımli çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	12.312	10.856	10.478
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	11.325	11.972	10.475

Kaynak: ITC-Trade Map, 2017

Tablo 6: Çin'in Başlıca Ürünler İtibariyle İthalatı (Milyon \$)

GTİP NO.	Ürün Grubu	2014	2015	2016
.	TOPLAM	1.959.235	1.679.564	1.587.921
8542	Elektronik entegre devreler	218.520	230.657	227.617
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	228.288	134.343	116.661
7108	Altın (platin kaplamalı altın dâhil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	78.977	63.985
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	93.439	57.393	58.033
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	43.854	48.419	45.900
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar	59.730	44.212	44.005
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve	50.028	46.341	37.981

	aletler			
1201	Soya fasulyesi	40.262	34.790	33.981
8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	31.372	29.351	27.866
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	28.725	26.058	25.766
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	27.375	23.351	25.469
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	30.165	24.895	23.002
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	21.464	18.781	20.888
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dâhil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	25.963	23.610	20.432
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	25.501	20.936	18.118
2902	Siklik hidrokarbonlar	21.602	16.479	15.626
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	15.331	14.138	14.200
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	12.843	13.037	14.090
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	16.566	14.964	14.046
8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb. imalatında kullanılan makine ve cihazlar; aksam-parça-aksesuar	11.150	12.491	14.034
8473	84.69 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam-parça-aksesuarlar (kutu, kılıf vb.)	19.831	16.716	13.314
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	18.904	10.137	11.510
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	23.453	14.240	11.157
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	13.638	11.758	10.802
8534	Baskı devreler	13.412	12.145	10.305
9031	Diğer ölçme veya muayene alet, cihaz ve makinaları; profil projektörleri	9.065	8.827	9.752
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	10.302	8.975	9.520
8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	8.139	7.429	9.377
4703	Sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	9.205	9.868	9.372
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	6.653	5.665	8.715
2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış	11.744	10.226	8.456

	türevleri			
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	8.086	7.505	8.138
4403	Yuvarlak ağaçlar	11.782	8.064	8.085
8532	Sabit, değişken veya ayarlanabilir (ön ayar yapılabilir) elektrik kondansatörleri	11.457	10.214	8.030
7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış)	9.145	7.451	7.660
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	8.920	8.249	7.556
9027	Fiziksel-kimyasal analiz alet-cihazlar; akışkanlık, genişleme vb. ölçü cihazlar; ısı-ışık-ses ölçme cihazları; mikrotomlar	6.545	6.603	7.262
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	9.774	8.238	7.196
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	7.924	7.173	6.974
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	6.052	6.066	6.779

Kaynak: ITC-Trade Map, 2017

Çin'in Başlıca Ülkeler İtibariyle İhracatı (Milyon \$)

İthalatçı Ülkeler	2014	2015	2016
Dünya	2.342.293	2.273.468	2.097.637
ABD	397.099	409.979	385.678
Hong Kong	363.077	330.463	287.252
Japonya	149.391	135.616	129.268
G. Kore	100.333	101.286	93.707
Almanya	72.703	69.155	65.214
Vietnam	63.730	66.017	61.094
Hindistan	54.217	58.228	58.398
Hollanda	64.929	59.453	57.447
Birleşik Krallık	57.141	59.567	55.664
Singapur	48.911	51.942	44.496
Tayvan	46.277	44.893	40.228
Malezya	46.353	43.980	37.660
Rusya Federasyonu	53.677	34.757	37.340
Avustralya	39.146	40.307	37.282
Tayland	34.289	38.291	37.183

Meksika	32.255	33.792	32.357
Endonezya	39.060	34.342	32.117
B.A.E.	39.035	37.020	30.067
Filipinler	23.474	26.671	29.837
Kanada	30.004	29.423	27.312
İtalya	28.759	27.839	26.366
Fransa	28.976	27.052	24.959
Brezilya	34.890	27.412	21.976
İspanya	21.502	21.856	21.311
Sudi Arabistan	20.575	21.613	18.651
Pakistan	13.244	16.442	17.233
Türkiye	19.305	18.608	16.687
İran	24.338	17.770	16.417
Polonya	14.257	14.345	15.094
Belçika	17.216	16.208	14.731
Bangladeş	11.782	13.895	14.301
G. Afrika Cum.	15.699	15.858	12.850
Şili	13.018	13.290	12.803
Mısır	10.461	11.959	10.436
Nijerya	15.393	13.701	9.714
Kazakistan	12.710	8.441	8.292
Myanmar	9.368	9.651	8.188
İsrail	7.739	8.616	8.174
Çek Cum.	7.993	8.226	8.059
Cezayir	7.395	7.583	7.648
Irak	7.744	7.909	7.548

Kaynak: ITC-Trade Map, 2017

Çin'in Başlıca Ülkeler İtibariyle İthalatı (Milyon \$)

İhracatçı Ülkeler	2014	2015	2016
Dünya	1.959.235	1.679.564	1.587.921
G. Kore	190.109	174.506	158.975
Japonya	162.921	142.903	145.671
Tayvan	152.007	143.204	138.847
ABD	160.065	148.693	135.120
Almanya	105.013	87.623	86.109
Avustralya	97.631	73.510	70.895
Malezya	55.652	53.277	49.270
Brezilya	51.653	44.089	45.855
İsviçre	40.541	41.200	39.945
Tayland	38.332	37.169	38.532
Vietnam	19.906	29.832	37.172
Rusya Federasyonu	41.594	33.259	32.260
Singapur	30.829	27.581	26.014
Sudi Arabistan	48.508	30.021	23.626
Fransa	27.074	24.632	22.511
G. Afrika Cum.	44.568	30.151	22.229
Endonezya	24.485	19.886	21.414
Birleşik Krallık	23.727	18.934	18.681
Şili	20.986	18.439	18.605

Kanada	25.182	26.214	18.337
Filipinler	20.984	18.966	17.396
İtalya	19.285	16.824	16.720
Hong Kong	12.621	12.746	16.701
İran	27.504	16.057	14.827
Angola	31.106	16.002	13.966
Umman	23.796	15.047	12.041
Hindistan	16.359	13.369	11.764
Irak	20.761	12.675	10.663
Meksika	11.173	10.028	10.325
B.A.E.	15.763	11.514	9.994
Hollanda	9.340	8.778	9.810
Peru	8.141	7.950	9.491
Yeni Zelanda	9.506	6.584	7.141
Belçika	10.059	7.006	6.874
Kuveyt	10.005	7.497	6.370
İsveç	6.792	6.417	6.158
İspanya	6.204	5.587	6.136
Türkmenistan	9.516	7.828	5.563
Venezuela	11.320	6.778	5.563
İrlanda	3.734	4.286	5.297

Kaynak: ITC-Trade Map, 2017

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Çin'deki iş gelenekleri arasında soyadının önce kullanılması önemlidir. İş toplantıları sırasında kart alınıp verilmesi doğal bir uygulamadır. Kartın bir yüzünün Çin harfleriyle yazılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

İş toplantıları için, gerek kamu kurumlarında, gerekse büyük şirketlerde özel salonlar kullanılır. Büroların kullanılması adet değildir. Toplantılar resmi bir havada geçer ve oturulan yerler protokole göre belirlenir. En üst düzey Çinli katılımcının, en üst düzey misafiri kendi sağına oturtması yaygın bir uygulamadır. Dakik olmak önemlidir. Toplantı sırasında her iki taraf kısa bir tanışma ve açış konuşması yapar. Önemli olan ise, bundan sonraki kısımda Çinli taraf önce söze başlamışsa, sonuna kadar müdahale etmemek ve kendi görüşlerini en sonda söz alındığında dile getirmektir.

İş toplantıları sırasında, Çinlilerin ev sahibi olduğu akşam yemeklerinin erken saatte başladığını bilmek gerekir. İş yemekleri çoğu kez akşam saat 18.00'de başlatılır. Yemek, meyvelerden hemen sonra, aniden saat 20.00 gibi sona erdirilir. Bu şaşırtıcı gelse de yaygın bir durumdur.

Özellikle bir masaya sığılmayacak derecedeki büyük iş yemeklerinde, hiyerarşi sırasına göre konukları masalarında elde kadehle tek tek ziyaret etmek önemli bir gelenektir.

Para Kullanımı

Çin'de kullanılan para birimi olarak 1 yuan, 100 fen etmektedir. Piyasada en yüksek 50 ve 100 yuan banknotlar bulunmaktadır. Özel ekonomik alanlar dışında yabancı paranın ülke içinde dolaşımı yasaktır. Gümrüklerde ülkeye girerken yanınızda olan para ile ülkeyi terk ederken sahip olduğunuz para miktarı birbirine yakın olmalıdır.

Kullanılmayan Çin parasının ülkeyi terk ederken yeniden dövize çevrilmesi ancak 6 ay içinde ve pasaport, uçak bileti ve döviz bozdurma belgesini göstererek mümkün olmaktadır. Dolayısıyla başlangıçta Çin parası alırken elde edilen döviz bozdurma belgesinin iyi muhafaza edilmesi gerekmektedir. Son olarak, yeniden dövize çevirdiğiniz miktar, önceden Çin parasına çevirdiğiniz miktarın yarısını geçemez. Böylece tüm parayı yeniden dövize dönüştürmek mümkün olmaz. Seyahat çekleri ve kredi kartları kullanımı ancak belli merkezlerde mümkündür.

Alışveriş için kullanılacak mağazalar üç tiptir. Devlet mülkiyetli veya Çin-yabancı ortaklığı olan mağazalar daha ucuz olabilir, ancak pazarlık olanağı yoktur.

Üçüncü tip mağazalar özel şahıslara aittir. Buralarda alışveriş pazarlıkladır. Ancak değerli bir mal alınacaksa bu tip mağazalar tavsiye edilmez.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Yeşil ve gri hizmet pasaportu taşıyanlar dışındaki tüm Türk vatandaşları ülkeye girmek için vize sahibi olmak zorundadır. Ankara için vize başvuruları Pazartesi, Salı ve Perşembe günleri saat 09.30-12.00 arası kabul edilmektedir. Başvuru sırasında 1 adet fotoğraf gerekmekte ayrıca bir form doldurulmaktadır. Vize verilmesi yaklaşık 10 gün sürmektedir o nedenle Büyükelçiliğe mümkün olduğunca erken başvuru yapılması tavsiye edilmektedir. Turistik çıkışlarda uçak gidiş dönüş confirmasyonu ve banka hesap cüzdanı fotokopisi istenmektedir.

Ankara'daki ÇHC Büyükelçiliği Vize Bürosu telefonu: 0312 436 06 28

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Mesai saatleri, pazartesiden cumaya, sabah 08.00-12.00 ve ara sonrası 13.00-17.00'a kadar uzanır. Bankalar da saat 17.00'a kadar hizmet vermektedir. Ancak bazı bankalar pazartesi günleri kapalıdır. Alışveriş yerleri akşam 20.30 civarlarında kapanmaktadır. Özel lokantalarda ise sabah 06.00'dan gece geç saatlere kadar yemek yenilebilir.

Kullanılan Lisan

Çin, etnik çeşitliliğe sahip bir ülke olarak 56 kadar etnik grubu barındırmaktadır. Resmi istatistiklere göre nüfusun %92 kadarı Han etnik grubuna mensuptur. Çok sayıda bölge güçlü yerel yönetimlere sahiptir. Ülkede yaygın ve resmi dil Han dili olduğundan, ticari ilişkilerde Çin'ce olarak bu dil esas alınmaktadır. Azınlıklar kendi dillerini konuşmalar dahi yazılı olarak bu diller yaygın değildir.

Ulaşım

Çin'e giriş sırasında bulundurulması gereken belgeler arasında geçerli bir pasaport ve vize yanında, sınırda doldurulan "Giriş ve Çıkış Kayıt Formu" önemlidir. Ayrıca ülkede 6 aydan daha fazla kalacak kişilerden HIV negatif belgesi istendiği bilinmelidir.

Çin'de trafik sıkışıklığı özellikle büyük şehirlerde önemli bir problemdir. Örneğin, Pekin'de oldukça yoğun bir trafik olduğu görülmüştür. Özellikle iş çıkış saatlerinde (iş çıkış saati akşam saat 5.30) trafik sıkışıklıklarının yaşandığı görülmüştür. Bu trafik sıkışıklığının nedeni şehirdeki özel araç sayısının son yıllarda olağanüstü bir

yükseliş göstermiş olmasıdır. 1980’de Pekin’deki araç sayısı 100 bin civarında iken, 1997’de 1 milyon, 2000’de 1,6 milyon ve 2010’da 4,8 milyona yükselmiştir.

Çin içinde şehirler arası seyahat amacıyla kullanılacak araçlar içinde otobüsler en sık kullanılanlardır. Genelde numaralarla belirlenmiş hatlarda çok sayıda otobüs çalışır ve bunlar sabah 05.00’ten gece 23.00’e kadar duraklardan geçmektedirler. Metro sistemi Pekin, Şanghai ve Tianjin gibi belli şehirlerde tüm olanaklarla donanmış olarak hizmet vermektedir. Tüm tabelalar Çince yanında İngilizce ile de yazılmıştır. Duyurular da İngilizce olarak tekrarlanmaktadır. Minibüsler, özellikle başlıca ticaret ve turizm merkezleri arasında bolca bulduklarından tavsiye edilmektedir. Taksi, tüm merkezlerde kolaylıkla bulunabilen ve çok pahalı olmayan bir alternatiftir. Türkiye’de olduğu gibi gidilen mesafeye ve gece-gündüz durumuna göre ücret alan taksilerde dikkat edilmesi gereken şey, inerken fiş talep edilmesidir. Haksız yere yüksek ücret alınması sık rastlanan bir durumdur. Fişte yazılı taksi numarası ile herhangi bir konudaki rahatsızlığın yetkililere iletilmesi mümkün olmaktadır. Ayrıca çoğu taksi şoförünün İngilizce bilmediği gerçeğinden yola çıkarak gidilecek yerin adresinin Çin harfleriyle yazılmış olarak elde tutulması gerekebilir. Özellikle şehirlerarası yolculuklarda kullanılacak trenler, pek tavsiye edilmezler. Genelde kalabalık olan trenler pek rahat bir yolculuk imkanı vermezler. Suyolu taşımacılığı tercih edilen bir yol değildir ve bu yol kullanılacaksa önceden bir seyahat acentesi ile temas kurulması özellikle önerilmektedir. Ülke içi havayolu taşımacılığı halen 42 kadar şirket tarafından yürütülmektedir.

Yerel Saat

Çin, büyük bir ülke olduğundan Pekin saati tüm ülke için baz alınmıştır. İki ülke arasındaki saat dilimi farkı 6 (saat) dır. Çin’de yaz saati uygulaması olmadığına bu fark yaz aylarında 5 saate inmektedir.

Barınma

Otel rezervasyonlarının önceden yapılması gerektiği yoğun talep dönemlerinde özellikle hatırlanmalıdır. Halen sahip oldukları olanaklar ve hizmetleri açısından, Çin’in başlıca otelleri uluslararası standartları yakalamış durumdadır. Oteller, yüksek, orta ve düşük kalite olmak üzere üç gruba ayrıldığında, yüksek kalite olanların Batı’daki otellerden çok farklı olmadıkları söylenebilir. Orta kalite oteller genelde turistlere hizmet verirler ve güvenle kalınabilecek yerler durumundadırlar. Düşük kalite oteller daha ziyade motel niteliğindedirler. Çin’de kalınan yerlerde çalışanlara bahşiş verilmez.

Sağlık

Çin’in belli başlı hastanelerinde yabancılara ayaküstü tedavi hizmeti sunan bölümler oluşturulmuştur. Herhangi bir sağlık sorunu durumunda bu bölümlere

başvurulabilir. Daha ciddi durumlar için ise buralardaki doktorların referansı ile Hong Kong hastanelerine taşınmak gerekebilmektedir.

İklim

Çin, kış aylarının oldukça soğuk ve kuru geçtiği bir ülkedir. Örneğin, kışın Pekin'in havası Ankara'dan çok daha kurudur. Yağışlar yaz aylarında toplanmaktadır. Özellikle kış aylarında ülkenin kuzeyi ile güneyi arasındaki ısı farkına dikkat etmek gerekir. Kuzey, daha soğuk iken; güney, tropikal bir etkidedir. Nemlilik oranları da bölgeden bölgeye değişir ve özellikle güneydoğu bölgelerinde nem yüksektir.

